

Amerikánka na Jatkách 78 v režii Viktora Tauše se od své premiéry několikrát transformovala podle aktuálních potřeb herců a doby. Představení vždy pracuje s prostorem, ve kterém se odehrává, takže velkou část scénografie jeviště tvoří stálá podoba místa. Stará budova bývalých jatek, klec, nebo prázdný lom. Tato místa jsou v několika verzích jen doplněna konstrukcí, nebo obrazem, který divákovi dává jasný signál „tady je jeviště“.

První verze v podání dvou hereček měla premiéru v roce 2018. Scénu tvořilo vysoké černé molo, které bylo dvakrát odstupňované, takže se herečky pohybovaly i se zemí ve čtyřech úrovních. Dekorace symbolizovala mřížce v kleci, nebo hladkou stěnu vězení, po které se herečky šplhaly a snažily se ji zdolat. Kostýmy byly velmi jednoduché, přizpůsobené pohybu hereček a změnil se životem hlavní postavy.

Herečky měly nejprve noční košili, jelikož postava, kterou představovaly byla ještě malá dívka, která žila v dětském domově a v pěstounské péči. Když postava dospívá a dostává se do drsného prostředí pasťáku, kostým se mění na šedou zavínovací soupravu s kapucí, která vypadá jako vězeňská. Jiné kostýmy nebo masky herečky nemají. Celá scéna je velmi abstraktní, umožňuje velký pohyb hereček a hru světla, které podporují text hry. Na stěnách budovy se promítají dobové fotografie a v jejich kontrastu vystupuje zpěvák s písní o touze dívky po lepším životě.

Druhou verzi představení přineslo těhotenství jedné z hereček. Změnila se scéna i kostýmy, ubylo pohybu, přibyli herci, ale stále se do popředí staví text. Herečky na sobě po celou dobu mají velké, dlouhé černobílé šaty, které vypadají, jako na několika místech sešité záclony. Šaty jsou na jedno rameno, přičemž každá z hereček má zahalené jiné, navíc mají stejný účes sčesaný na stejnou stranu jako šaty. Proto, když si stoupnou vedle sebe, máte pocit, zvláště z větší dálky hlediště, že by před vámi mohla stát jen jedna osoba. Na scéně jsou za herečkami jen dlouhé záclonové závěsy, herečky sedí na barových židlích, před nimi stojí stojan na noty, kde je položen text hry, a mikrofony. Před sebou mají herečky na zemi položenou karafu s vodou a dvě sklenice. Na rozdíl od prvního představení herečky občas vycházejí z role, což jim formát scénického čtení poměrně umožňuje. Na druhou stranu ale všechny předměty, které na jevišti mají, využívají k vyjádření pocitů, potřeby postavy. Vlastně všechny emoce, které v první verzi představení vyjadřovaly tělem, se teď přesunuly do obličeje, hlasu, jemné mimiky a přirozených pohybů. Zatímco v první verzi představení se postava hystericky snažila vyškrábat na hladkou vysokou stěnu, nebo kolem sebe zuřivě kopala, v nové verzi se jí třese hlas vzteky, na tváři a na krku herečkám vyskakují rudé skvrny a v očích pozorný divák v prvních řadách může zahlédnout slzu. Těhotenství jedné z hereček, které nezamaskují ani šaty, režisér využil ke komickému odlehčení situace, kdy o sobě postava mluví jako o tlusté,

načež herečka zdůrazní své břicho. Těžko říct, koho je v tu chvíli divákovi více líto – jestli herečky, která s 20 kily navíc a ve 35 °C hraje představení, nebo postavy, která si těžce zvyká na dětský domov. Nebo jestli je situace vážně k smíchu.

Na scéně se v jedné chvíli objevují další dva herci, kteří vyprávějí část příběhu ve „svém“ prostoru, ve kterém je ale pozorují dvě hlavní herečky. Divák má během představení pocit, že se nachází na konferenci, nebo soudu postav, které říkají svoji verzi příběhu, snaží se o ní přesvědčit publikum a zároveň obhájit sebe a své činy. Představení je tvořeno jako dialog postavy a diváka, jednak postavením scény, ale i reakcemi herců na diváky. Někteří diváci navíc sedí na zemi jen pár metrů od herců, což ve velkém vzdušném prostoru, kde se jindy odehrávají i velká cirkusová čísla, vytváří komorní až intimní atmosféru.

Snad jediný předmět, který je v představení využitý pouze jako rekvizita, je červená rtěnka, kterou si herečky, stejně jako v první verzi, namalují každá svoji půlku úsměvu.

Třetí verzi představení Američanka, která pracuje s alternacemi hereček, přerušila epidemie a karanténa, kterým se ale představení opět přizpůsobilo. Nepříliš scénograficky zajímavou verzí bylo živé čtení herců Američanky na sociální síti. Tato verze byla ale zajímavá právě lidským elementem, na obrazovce divák viděl pouze tváře hereček, za to ale velmi detailně, takže kromě textu byl velmi výrazný i výraz a emoce herců.

V této době karantény a uzavření divadel se uskutečnily tři živé přenosy představení Američanky ve třech různých prostředích – první v pražské O2 aréně, poté v kleci pro hyeny a poslední v pustém prázdně české poušti. Představení v O2 aréně bylo velmi komorní, ale přesto byl i z videa velmi viditelný velký prázdný prostor, který obklopoval herce a zpěváky. Prostor, po kterém se herci pohybovali, byl velmi spíše osvětlený, světla z celého prostoru arény vrhala dojem noční oblohy s hvězdami. Herečky a zpěváci se pohybovali v prostoru kruhu, který tvořily mikrofony, herečky měly všechny stejnou dlouhou bílou noční košili a závoj přes obličej místo roušky. Během písní herečky tančily do hudby, takže celá scéna působila, jako by víly v noci tančily na louce.

V prostorách klece a pouště herečky opět opustily text a formu scénického čtení, naopak se opět přidalo na pohybu. V obou případech pozadí scény tvořilo plátno – v kleci zobrazovalo les, v poušti velké město plné světél – New York. V první verzi představení herečky šplhaly po vysoké hladké konstrukci, jako po stěnách klece, teď byly v kleci skutečně uvězněné. Představení působilo dojmem, jako by si uvězněné zvíře zvykalo na nový život – někdy bojovaly a snažily se tělem prorazit zeď, někdy se dostavila bezmoc, nebo naopak šílenství. Poslední verze představení v poušti oproti kleci nabízela téměř nekonečný prostor pro pohyb,

kterého ale herečky příliš nevyužívaly a po většinu času odehrávaly příběh v poměrně malé vitrině před obrazem New Yorku.

Představení Amerikánky nabídlo v jednom obsazení pod jednou režii několik podob, které ale všechny pracovaly s prostorem, využívaly abstraktní znaky, umožňovaly velkou expresi, ať už pohybovou, nebo skrze mimiku a přirozené pohyby. Všechny verze pracovaly s emocí příběhu, s pocity postav, herců i diváků, čímž dosáhly toho, že jak ty pohybově velmi výrazné, tak i pohybově omezené na minimum odpovídaly náboji situace.

Text je stylisticky na dobré úrovni. Někdy obsahuje zkratky, bylo by dobré lépe členit (a psát s vědomím, že čtenář inscenaci neviděl...)

Jistá nevýhoda je v tom, že inscenace je poměrně oproštěná, takže to vypadá, že jako by není co popisovat, resp. analyzovat, pokud je o výtvarnou složku ALE představení má zjevně příběh, jak pomáhá prostor jeho vyprávění? (Jak se mění význam prostoru v jednotlivých částech?) --- do jaké míry prostorové a scénografické řešení vychází z toho, že inscenace je koncipována jako pohybová?

I když má analýza směřovat ke analýze výtvarné složky, bylo by dobré stručně shrnout příběh...

Závěrečný odstavec textu je natolik obecný, že vlastně mnoho neříká...